

certus de hujusmodi dono Dei, et Deum tenet, et quantum in se est majoribus periculis sese exponit. Atque ita exponebat Calvinus verba illa Christi, Matt. 19: *Qui potest capere, capiat*, id est, qui certus est se habere hoc donum, et non alius; unde inferebat illis verbis potius retrahi homines a cœlibatu, quam invitari. Adjiciunt illud Pauli: *Si non se continent, nubant*; voluit ergo Paulus hoc remedium semper esse homini liberum; non ergo licet per votum perpetuum illo se privare.

23. *Responsio. — Instantia. —* Ad primam partem respondeo, si per continentiae donum intelligant donum infallibiliter perseverandi per totam vitam sine lapsu carnis, conditionem de lege ordinaria impossibilem a nobis postulari, ut continentiam vovere possimus; qua enim via constabit homini se habere hoc donum, priusquam in re ipsa illud experiamur, nisi per divinam revelationem, quæ nec ordinarie fit, nec expectanda est ad assumendam perfectionis viam? Si autem experientia necessaria est ut cognoscatur hoc donum, post illam, vel inutile, vel impossibile est votum, quia neque esse potest de re præterita, nec circa futuram jam locum habebit, quia talis experientia non nisi in morte consummatur. Dicerent, ut opinor, hi hæretici, eo ipso quod homo non scit certo se non habere hoc donum, certo scire debere, se non habere illud, quia si haberet, sciret se habere; putant enim neminem habere fidem et gratiam, nisi certo sciat se habere. At hoc fundamentum hæreticum est, ut Concilium Tridentinum, sess. 6, definit, et latius traditur in materia de gratia; cumque de præsentis gratia vanum sit et sine fundamento, de futura perseverantia est prorsus stultissimum; unde enim res adeo lubrica et contingens certa esse potest, nisi reveletur? aut unde talis revelatio haberi potest, et generatim affirmari?

24. *Castitas sine speciali Dei auxilio servari nequit. —* Fortasse tamen non gravate concederent, propter hanc causam secundum legem ordinariam non posse prudenter fieri; hoc tamen est, quod falsum esse convincunt omnia exempla adducta. Nam res, tam frequens et ordinaria in Ecclesia a sui initio, non poterit semper pendere ex specialibus revelationibus, neque imprudens aut temeraria judicari. Hoc etiam convincit Christi Domini consilium invitantis homines ad perpetuam castitatem, ut supra visum est, et in illis eisdem verbis: *Qui potest capere, capiat*, illud agnoscunt ibi Chrysostomus, Theophyl., Au-

gust., Fulg., et omnes qui de virginitate scribunt, et est manifestum ex tenore ipsorum verborum; non excitaret enim Christus ad rem impossibilem, quam homines prudenter apprehendere non possent, absque speciali et inusitata revelatione. Unde recte Tertull., lib. de Monogamia, c. 14: *Non potes (inquit) quia non vis, posse enim te, si velis, ostendit, quia tuo arbitrio utrumque proposuit*. Si autem per continentiae donum solum intelligamus speciale Dei auxilium ad illam servandam, sic verissimum est, non solum perpetuam, verum etiam temporalem continentiam aliquantum diuturnam non posse sine hoc dono perfecte servari; æque tamen verum est posse hominem, si velit, cum divina gratia, quæ sibi præsto est, hoc donum a Deo obtinere per orationes, et alia pia opera; sunt enim de hoc divino auxilio manifestæ Scripturæ promissiones, et ideo merito dixit Augustinus, lib. 2 de Adult. conjug., c. 29: *Levis erit continentiae sarcina, si Christi erit; Christi erit, si fides aderit, quæ impetrat, adjuvante Deo, quod jusserat*. Denique experientia ipsa constat, innumeros esse, qui per hæc media donum hoc impetrant, et castitatem semel Deo promissam illibatam perpetuo conservant, ut plane constet impotentiam, quam hæretici causantur, non esse nisi pravam eorum affectionem et voluntatem. Quomodo alias dixit Chrysostomus, hom. 67 in Joan.: *Non potuerunt credere, quia noluerunt*; sic enim communi sermone quis dicit: *Non possum asperum hominem diligere*, vehementiam voluntatis potestatem appellans; et infra: *Qui nolunt, ideo non possunt*, adducens illa eadem Christi verba: *Qui potest capere, capiat*. Lege Nazian., orat. 36, non longe a principio. De alio vero testimonio Pauli, dicemus commodius cap. seq.

CAPUT II.

AD QUID OBLIGET VOTUM SIMPLEX CASTITATIS.

1. *Prima suppositio: votum castitatis obligat semper et pro semper. — Secunda. —* Supponimus primo sermonem esse de voto perpetuæ continentiae, et ideo non inquirimus quando obliget, quia semper et pro semper obligat; quia cum sit ex parte materiae privativum, obligat ad modum præcepti negativi, ut supra explicatum est. Quod si fiat tale votum temporale, pro illo tempore cum eadem proportionem obligabit. Suppono secundo ser-

monem esse de voto integræ castitatis; nam, ut supra dixi, illud tantum est absolute et simpliciter castitatis votum. Potest autem aliquando fieri votum de aliqua tantum parte materiae castitatis, et tunc clarum est ad illam solum obligare, quia obligatio non excedit voluntatem et intentionem voventis, juxta illam vero efficaciter inducitur, quando promissio justa et honesta est. Difficultas autem quædam, quæ hic insinuabatur de voto non nubendi, infra melius et commodius tractabitur.

2. *Tertia suppositio: materia castitatis duplex, necessaria et voluntaria; ad utramque obligat votum. — Habens votum, si peccat, duplex committit peccatum in confessione aperiendum. — Delectatio morosa de re turpi in habente votum est sacrilega. —* Suppono tertio materiam castitatis, secundum se spectatam, duplicem esse, quamdam necessariam, et aliam voluntariam. Necessaria, est abstinencia ab omni actu turpi, et omni experimento libidinis extra statum matrimonii; ad hanc enim tenetur homo ex vi juris naturalis, secluso voto; et ideo necessaria vocatur secundum se, non quoad voti obligationem. Nihilominus certum est prædictum castitatis votum ad hanc etiam partem castitatis servandam obligare, quia illa etiam sub prædicta universalitate continetur, et non repugnat illi naturali obligationi aliam voluntariam superaddere, ut in dispnt. 1 et 4 de voto in communi dictum est. Unde etiam fit, qui post votum castitatis circa hanc partem aliquid peccat, non solum contra temperantiam, sed etiam contra religionem delinquere tanquam voti violatorem, et consequenter teneri ad eam circumstantiam in confessione explicandam. Quod est certissimum, non solum quoad externum actum, sed etiam quoad internum consensum, et desiderium cujuscumque turpis actus, tum quia ex parte objecti seu circumstantiæ ejus participat ille actus eandem malitiam sacrilegii; tum etiam quia ipsemet actus internus cadit etiam sub tale votum, nam est universalis promissio abstinendi ab omni actu voluntario, tam interno, quam externo, castitati contrario. Atque ob eandem rationem idem locum habet non solum in interno desiderio, sed etiam in morosa ac voluntaria delectatione interiori de actu turpi, etiamsi illa sit absque desiderio, imo cum proposito non committendi talem actum externiorem. Nam etiam illa delectatio sub tale votum cadit, et ex vi illius prohibita est reli-

gioso vinculo; et præterea etiam illa in tali persona habet pro objecto malum aliquod religioni contrarium, et ex hac parte etiam malitiam participat. Quamvis enim ex hac duplici radice, quando hoc modo junguntur in eadem persona, una tantum malitia consurgat, nihilominus una radix est ab altera diversa, et aliquando possunt separari; nam qui morose delectatur circa illicitum actum cogitatum circa virginem habentem castitatis votum, non peccat ipse contra religionem, eo quod faciat actum, quod ex proprio voto vitare teneatur (suppono enim ipsum non habere votum castitatis), nihilominus tamen sacrilegus est, quia de actu religioni contrario ex parte personæ, ad quam tendit, delectatur. Non me latet aliquos negare delectationem illam participare malitiam illius circumstantiæ; sed quod dixi censeo verissimum, et de illa sententia censuram ferre non est præsentis instituti. Et de obligatione illius voti quoad hanc partem materiae ejus, nihil aliud speciale aut notatione dignum dicendum occurrit.

3. *An votum castitatis obliget ad abstinendum a matrimonio. —* Altera pars hujus materiae est secundum se voluntaria, quæ est abstinencia ab omni licito usu venereo, nam ad hunc etiam extenditur promissio et intentio voventis. Quoniam vero primum fundamentum honestatis in tali materia est vinculum matrimonii, ideo tota difficultas hujus capituli ad hanc præcipue quæstionem revocatur, an tale votum obliget etiam ad abstinendum a vinculo matrimonii; quod dupliciter contrahi potest: primo, animo et intentione consummandi illud; secundo, sine tali intentione, imo cum proposito perpetuo abstinendi a coitu; et de utroque dubitari potest; de priori dicemus in hoc capite, de posteriori in sequenti.

4. *Ratio dubitandi. —* Circa priorem ergo partem ratio dubitandi esse potest ex citatis verbis Pauli, 1 Cor. 7: *Si non se continent, nubant*. Ergo quotiescumque fuerit periculum incontinentiæ, licitum est uti hac licentia Pauli: nam sub hac conditione necessario debet intelligi tale votum esse factum, quod videntur convincere sequentia verba: *Melius est enim nubere, quam uri*; nam in voto semper intelligitur exceptum, quod melius est. Secundo, auget difficultatem obscura sententia Cypriani, Epist. 62 ad Pomponium, ubi de virginibus loquens, ait: *Quod si ex fide se Christo dicaverunt, pudicæ et castæ sine ulla fabula persererent, ita fortes et stabiles præmium virginitatis expectat; si autem perse-*

verare nolunt, aut non possunt, melius est nubant, quam in ignem delictis suis cadant.

5. *Assertio: votum castitatis obligat ad non contrahendum matrimonium animo illud consummandi.*—Nihilominus certum est obligare hoc votum ad non contrahendas nuptias animo consummandi illas. Assertio est certa, et de fide, quæ sufficienter probatur ex loco Pauli, 1 ad Timoth. 5: *Nubere volunt habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*, ubi loquitur de viduis; tamen eadem ratio est de omnibus habentibus votum castitatis. Et ita exposuit Augustinus, lib. de Bono viduitatis, cap. 9, dicens: *In viduarum et virginum continentia excellentia muneris amplioris expetitur, quia expetita et electa, et voti debito obligata, jam non solum capessere nuptias, sed etiamsi non nubatur, nubere velle damnable est.* Est etiam hæc veritas frequens apud Pontifices, Concilia, et Sanctos Patres, ex quibus multa refert Gratian., 20, q. 1, et 27, q. 1, et in sequentibus cap., aliqua necessario afferemus. Hic addere possumus verba Basili, d. homil. de Vera virgin.: *Cuique (inquit) ab initio, quod vitæ genus cupiat, modo concessum, hoc inire et optare licet, sive in matrimonio, sive calibem agere; quando vero semel Deo se auctoravit per vitæ continentiam, ac perpetuam castitatem, hoc detrectare non licet, nec aliter quam aliquod munus, aut hostiam Deo sacram sese illi custodire, ne reos sacrilegii nos Dominus decernat iudicio, si dicatum ei corpus rursus rebus profanis, et communis vitæ ministerio sordidaverimus.* Epiphanius etiam, hæres. 61, circa finem: *Tradiderunt (inquit) sancti Dei Apostoli peccatum esse post decretam virginitatem ad nuptias converti.* Quod confirmat statim ex citato testimonio, 1 ad Tim. 5, et subiungit: *Si itaque et ea, quæ post mundi experientiam vidua fuit, atque Deo dicata, et postea nupsit, iudicium et condemnationem habebit, quod primam fidem rejecit, quanto magis quæ citra mundi experientiam virgo Deo dicata fuit, et nupsit, contra Christum lascivit, et majorem fidem rejecit, et iudicium habebit, etc.* Ut autem Paulus alio loco ait: *Si nupserit virgo, non peccavit*, intelligendum esse inquit de virgine quæ non est dicata Deo. Gravissima etiam est et verissima exaggeratio Augustini, lib. 1 de Adulter. conjug., cap. 24, post castitatis votum, neque propter alicujus infidelis conversionem, licitum esse cum eo matrimonium contrahere. Qui etiam videri potest lib. 2, cap. 12, lib. 4 de Civit., cap. 16.

6. *Probatum ratione.*—Ratio hujus veritatis est, quia materia hujus voti non tantum est, quæ alioquin est necessaria, sed simpliciter omnis illa quæ est etiam supererogationis intra latitudinem castitatis; ergo sub illa comprehenditur etiam copula conjugalis, et quidquid ad illam ordinatur, quatenus tale est; ergo etiam ibi comprehenditur vinculum matrimonii, saltem ut ordinatum ad copulam, et sub intentione consummandi illud: obligat ergo tale votum semper et pro semper ad abstinendum a tali actu; ergo illud efficere propria auctoritate et sine dispensatione est intrinsece malum, et grave peccatum sacrilegii. Prima propositio assumpta, quantum ad jus attinet, demonstrata est capite præcedenti. Quantum vero spectat ad factum, constat ex usu totius Ecclesiæ, et ex intentione votantium, et quia in hoc distinguitur votum castitatis simpliciter, a voto castitatis conjugalis. Denique hoc ipsum supponimus, cum dicimus sermonem esse de voto integro et totali castitatis. Consequentia vero omnes per se manifestæ sunt.

7. *Limitatio, et casus in quo licet habenti votum castitatis nubere.*—Ut autem priori rationi dubitandi respondeamus, addimus unum tantum eventum posse excipi, in quo posset esse licitum, non obstante voto, matrimonium contrahere, scilicet, quando naturale præceptum evidenter ad id obligaret; quia materia voti non potest comprehendere aliquid præcepto contrarium; et ideo quoties ommissio alicujus actus vovetur, necessario habet tale votum conditionem subintellectam, scilicet, quamdiu talis actus non ceciderit sub præceptum. Hic autem casus in præsentia materia non est moralis, ut constat ex dictis in superiori capite, quia naturale præceptum matrimonii non obligat, nisi pro articulo necessitatis humani generis, quæ necessitas non est quod nunc timeatur. Aliquando tamen posse occurrere casus, quamvis rarissimos, in quibus propter publicam pacem alicujus regni, aut conversionem ad fidem, aut aliud æquivalens bonum commune, aliquis obligetur ex charitate ad subveniendum Reipublicæ, mediante matrimonio. Etiam hic casus adeo rarus est, ut non faciat moralem exceptionem. Addo insuper vix esse posse tam certam et claram obligationem, quin recurrendum sit ad Pontificem, vel ut dispenset, vel commutet, quod expedire censuerit. Nam extra casum urgentis præcepti, regula tradita generaliter, et sine alia exceptione, procedit propter ratio-

nem tactam a D. Thom. in hac q. 88, art. 12, sufficienter explicata. Per præceptum enim sufficienter explicatur nobis Dei voluntas; secluso autem præcepto, cum votum alias de se obliget, et castitas etiam sit magnum spirituale bonum, et maxime Deo gratum, non potest privata auctoritate judicari actionem illi contrariam esse magis Deo gratam, ac proinde, seclusa obligatione præcepti, talis voti obligatio per se non cessat, neque etiam propria aut privata auctoritate commutari potest, ut in superioribus tetigi, quamvis de hac posteriori parte dubitari possit, an sit ex sola rei natura, vel ex Ecclesiæ ordinatione, quod supra etiam tactum est, et ad præsens non refert.

8. *Responsio ad rationes dubitandi.*—Ex his ergo ad primam rationem dubitandi (quæ coincidit cum argumento hæreticorum supra huc remisso) patet responsio. Non admitto enim tantum esse posse morale periculum incontinentiæ, ut propter illud vitandum obligetur homo ad matrimonium, quia semper supersunt alia media, quibus potest homo et occasiones fugere, et difficultates superare orando, jejunando, et alia similia remedia adhibendo. Unde qui votum castitatis habet, ad hæc potius debet confugere, quam ad matrimonium; imo ad hoc ipsum virtute se obligavit per tale votum, quando illud emisit, juxta exigentiam periculorum aut necessitatem. Quando autem Paulus dixit: *Si non se continent, nubant*, de his loquitur, qui ex voto ad se continendum non sunt obligati, ut ibi Chrysostomus, Theod. et alii exponunt, et manifeste constat ex contextu. Deinde non simpliciter nubere præcipit, sed concedit, easque non castitati, sed incontinentiæ præferendas esse dicit, et in eodem sensu subdit: *Melius est nubere quam uri*; non enim dixit, *quam castitatem rovere, aut servare*, quod bonum est et melius, sed quam uri, quod peccatum incontinentiæ significat. Itaque absolute consulit Paulus continentiam tanquam meliorem, unde absolute dicit: *Volo vos omnes esse sicut meipsum*; comparate vero, et sub conditione proportionata, præfert nuptias incontinentiæ, et ustioni, quæ per metaphoram idem significat, ut bene ibi D. Thomas notavit post Theod. et alios. Quamvis ergo id, quod melius est, semper intelligatur in voto exceptum, nec per votum impediatur, nihilominus non includuntur nuptiæ ut exceptæ in voto castitatis, quia non sunt simpliciter meliores, sed tantum comparatione

peccati, inter quæ duo extrema non est necessaria consecutio, nam semper potest homo cum divina gratia ab utroque abstinere, et id quod utroque melius est, castitatem, scilicet, integram conservare.

9. Locus Cypriani aliquibus difficilis visus est, unde varias habet expositiones. Prima est, Cyprianum loqui de virginibus quidem quæ votum simplex castitatis emiserunt, ita tamen ut earum nuptias non approbet, sed toleret ut veras, et quamvis illicite factas, tamen minus malas quam sit concubinitus, aut vagus concubitus talium virginum; ita indicat Pamel. ibi. Sed non placet nec satisfacit responsio, aperte enim concedit Cyprianus illas nuptias non solum ut minus malas, sed etiam ut non malas et honestas, tum quia dicit: *Melius est nubant, quam in ignem delictis suis cadant.* In quo alludit ad verba Pauli: *Melius est nubere quam uri*, apud quem certum est melius non significare minus malum, sed simpliciter bonum. In eodem ergo sensu locutus est Cyprianus. Et quidem si etiam nubendo caderent in delictum, non recte dixisset melius esse nubere quam cadere. Tum etiam quia statim subdit: *Certo nullum scandalum fratribus aut sororibus faciant*; matrimonium autem contra votum Ecclesiæ notum non potest non esse scandalosum. Non loquitur ergo de hujusmodi matrimonio, sed de illo quod licite et sine peccato fit. Alii respondent, Cyprianum non loqui in illa epistola usque ad illum locum de virginibus habentibus votum aliquod castitatis, etiam simplex, quia de his consultus non fuerat, sed absolute, de virginibus quæ cum proposito nudo virginitatis in eo statu perseverabant, quibus proinde licitum erat vel perseverare, vel rubere: ita Ferdinan. Mendocça, super Concilium Eliber., lib. 2, c. 20. Mihi tamen hoc verisimile non est, quia illa verba circa principium epistolæ: *Quæ statum suum continenter et firmiter tenere decreverint*, satis clare votum indicant, nam firmitas decreti seu propositi ex promissione nascitur, quam apertius infra declarat, dicens: *Quod si ex fide se Christo dicaverunt, pudicæ et castæ sine ulla fabula perseverent.* Nam his verbis solent Patres explicare votum castitatis, et specialiter ab eodem Cypriano, in lib. de Discipl. et habitu virgin.; et infra, in eadem epistola, vocat hanc virginem Christo dicatam, et sanctitati ejus destinatam, incestuosam et adulteram, non mariti, sed Christi, si alteri conjuncta fuerit; quod si separari nolit, per-

petuo dicit abjiciendam esse ab Ecclesia. Quæ non possunt habere locum, nisi in persona habente castitatis votum; nec dubitari potest quin de ipsis virginibus prius loqueretur, ut eas etiam vocaverit Christo dicatas.

10. *Ad validam et licitam dispensationem voti castitatis requiritur causa justa.* — Vera ergo intelligentia illius loci est, Cyprianum quidem in illa epistola principaliter loqui de virginibus quæ castitatem Deo voverunt, vel solo voto simplici, vel etiam solemnī, in hoc enim res est dubia, quam infra expendemus, et de his dicit omnino perseverandum illis esse in promissione facta, sentiens non licere eis jam nubere; cum vero adjungit: *Si vero perseverare nolunt, aut non possunt, etc.*, non agit de eo quod ipsis licet post votum jam factum, sed de eo quod expendere debent, priusquam illud faciant, ita ut sensus sit: Quæ votum emiserunt, servent illud, et hoc est, quod ait, *sine fabula perseverent*; et ideo quæ tale votum sunt emissuræ, considerent an possint et velint ita perseverare; nam, si aut nolunt, aut non possunt, melius est nubant, quam in ignem delictis suis cadant; et hic sensus placuit Hosio et Turriano, quos refert et tandem sequitur Pamelius supra, et Bellarm., lib. 2 de Monach., c. 34. Similem sensum clarioribus verbis expressit Chrysostomus, serm. de Regularibus feminis viris cohabitantibus, dicens: *Si concupiscunt virum et nuptias, et id genus conversationis appetentes sunt, quis prohibebat et adimebat libertatem ne hoc facerent, quo neque offensus Deus, neque ipsæ ab hominibus redargutæ fuissent?* Ubi verba illa de præterito ponderanda sunt, licebat enim id ante votum, non tamen post illud. Denique addunt aliqui, quamvis Cyprianus in illis verbis, *quamvis perseverare, etc.*, loquatur post votum jam factum, intelligendum esse loqui non ad ipsas, sed ad Pomponium collegam, ad quem scribebat, et illi dicere: Melius est dispensare cum eis ut nubant, quam eas in eo periculo relinquere. Quæ expositio fuit Didaci Payva, in lib. 40 Orthodoxarum explicationum, et Michaelis Medinæ, lib. 4 de Continentia, contr. 7, cap. 21 et 31, et esset apparens, si Cyprianus tantum dixisset, *si non possunt*; tamen quia sub disjunctione dixit, *Si nolunt, vel non possunt*, non potest defendi, quia manifeste id constituit in sola virginis voluntate, independentem a dispensatione. Nam ad dispensandum non solum licite, sed etiam valide, cum ea quæ habet votum virginitalis, non satis est ut no-

lit perseverare, quia necessaria est justa causa; nolle autem perseverare est sola malitia. Omitto, incertum esse an illis temporibus possent Episcopi dispensare in voto continentiæ, maxime quia probabile est, ut infra ostendam, Cyprianum loqui de voto impediente et dirimente subsequens matrimonium, in quo Episcopi nunquam dispensare potuerunt. Persistendum ergo est in expositione data, quæ sine dubio vera est. Nam quod alii obijciunt, Cyprianum non agere in tota epistola de virginibus sacrandis, sed sacratis, et de his, si lapsæ fuerint, docere quomodo curandæ sunt, vel puniendæ; hoc, inquam, nihil obstat, quia licet verum sit, optime potuit Cyprianus obiter significare quid illis considerandum fuit priusquam voverent, nam postea non licet quod antea licebat.

CAPUT III.

UTRUM VOTUM SIMPLEX CASTITATIS ABSOLUTE OBLIGET AD NON CONTRAHENDUM MATRIMONIUM, ETIAM CUM INTENTIONE NON CONSUMMANDI.

1. Ratio dubitandi in hac parte desumitur, ex eo quod Patres supra citati simpliciter negant licere contrahere matrimonium post votum castitatis. Et Augustinus supra etiam citatus simpliciter dixit: *Habentibus tale votum velle nubere damnabile est*; cum tamen velle sit prius, non tantum quam consummare, sed etiam quam contrahere. Et similis sententia refertur ex Hieronymo, in c. *Voventibus*, d. 27 et 17, q. 1, sed sub his verbis in illo non invenitur, meliusque ex Augustino refertur in cap. *Nuptiarum*, 27, q. 1. Item idem Augustinus: *Qui non damnaretur (inquit) si duxisset uxorem, post votum quod Deo promisit, si duxerit, damnabitur.* Similia habet Hieronymus sæpe libris contra Jovinian., et Epistol. de Virginit. ad Eustoch. et ad Sabianian.; Chrysost., hom. 13 ad Hebr.; multaque alia refert Gratian., in tribus locis proxime indicatis. Cum ergo hi Patres nihil distinguant de intentione contrahentis, et absolute damnent hujusmodi nuptias, non licet nobis distinguere, sed quacumque intentione fiant, eas damnare. In contrarium autem est, quia per tale matrimonium factum cum intentione non consummandi, nec violandi in aliquo castitatem, non læditur virtus castitatis, neque actu neque proposito, imo cum illo actu stat integra et perfecta virginitas, ut patet aperte in Beatissima Virgine; ergo per talem actum tali

proposito factum nullo modo frangitur votum castitatis. Probatur consequentia, quia votum castitatis non habet materiam ampliorem quam ipsa virtus castitatis.

2. In hac re duas invenio sententias: prima affirmat votum illud obligare ad non contrahendum etiam cum intentione non consummandi. Hæc tribuitur S. Thomæ, in 4, d. 38, q. 1, art. 3, q. 2; tamen eo loco non agit de hoc casu particulari, sed solum generatim dicit non licere nubere post votum castitatis. Magis videtur favere huic sententiæ, 3 p., q. 28, art. 4, ad 3, ubi, ut defendat B. Virginem nubendo non fecisse primam fidem irritam, ait, ante matrimonium non absolute vovisse castitatem; constat autem B. Virginem ita contraxisse matrimonium, ut habuerit firmum propositum nunquam consummandi illud; sentit ergo hoc esse contra votum castitatis, si absolute præcessit. Expressius tenet hanc sententiam Richar., in 4, d. 38, art. 7, q. 1, ad 3; ait enim non licere contrahere etiam cum proposito ingrediendistatim religionem. Idem tenet Navar. in Saama, cap. 22, num. 73, et refert D. Antonin., 3 p., tit. 1, cap. 16, § 1; ille tamen non specificat de contrahente cum tali intentione, sed absolute loquitur; citat etiam Rosel., verb. *Votum*, § 9; et idem tenet Sylvest., *Matrimonium*, 7, q. 5, § 2, qui refert etiam Archidiaconum; tenet etiam Cordub., in Summ., q. 136; Lopez, 1 p. Instr., cap. 50; Henriq., lib. 12 de Matrim., cap. 2, num. 8; et Sanch. lib. 4 de Matrim., disp. 43, num. 7, et in Decal., lib. 4 de Voto, cap. 21, n. 4. Insinuantur autem ab his auctoribus varia fundamenta. Primum, quod videtur magis per se et intrinsicum voto, est, quia voluntas contrahendi est virtualis voluntas consummandi, nec potest ab illa separari, et ideo nec separari possit, quin sit contra votum. Secundum est, quia saltem exponit se periculo morali violandi castitatem, et mutandi propositum intrandi religionem, quod periculum videtur morale, et in proxima occasione, et ideo illi se voluntarie exponere, etiam est fractio voti. Tertium extrinsecum est, quia in hoc fit injuria alteri conjugii deludendo illum; imo significat Sylvester etiam eludi sacramentum ipsum, quia intentio denegandi debitum est contra substantiam et valorem matrimonii. Quartum est, quia hoc saltem est jure prohibitum in locis supra citatis, et in c. *Si vir*, d. 27, et in c. *Consultuit*, et c. *Rursus*, Qui clerici vel vovent, Et hæc duo posteriora

fundamenta non probant esse contra votum, sed in genere esse peccatum.

3. Secunda sententia est, non peccare eum, qui dum habet votum castitatis, matrimonium contrahit quoad vinculum cum intentione intrandi religionem, priusquam aliquid aliud contra integritatem castitatis committat. Ita tenet expresse Scot., in 4, d. 38, q. ult., vers. *Consimiliter: Non potest* (inquit) *licite contrahere, nisi cum intentione non consentiendi in copulam, et consequenter intrandi religionem.* Idem supponit d. 30, q. 2, et significat ibidem Durand., q. 2, ad argum.; Major, q. 1, art. 1 et 2; Supplem. Gabr., d. 38, q. 1, art. 3; Medin., 3 p., q. 28, art. 4; Bellarm., lib. 2 de Monach., cap. 22, et tenet Angel., verb. *Matrimonium*, impedim. 5, num. 1, et citat Calderin., in c. *Rursus*, Qui cler. vel vovent. Item tenuit Navar., in Sum., c. 16, n. 30, per quem locum videtur alius explicandus. Tenet etiam Cajetanus, verb. *Matrimonium*, cap. 1. Fundamentum supra factum est. Cui addere possumus, quia non minus impedit matrimonium votum religionis quam votum castitatis; sed qui contraheret illo modo, non ageret contra votum simplex religionis: ergo neque agit contra votum simile castitatis. Minor probatur, quia ille (ut supponimus) non est in mora non implendi votum suum, neque etiam se reddidit incapacem ad illud implendum; neque etiam necesse est, ut quando contrahit, habeat propositum non implendi illud votum.

4. *Assertio duas partes includens. — Fines matrimonium contrahentium varii.* — Inter has sententias hæc posterior videtur mihi vera per se, et ex natura talis voti loquendo; in practico autem usu illius magna moderatio et causa necessaria est, et ideo raro poterit ad opus licite deduci. Priorem partem mihi persuadet prima ratio facta pro illa sententia. Nam vinculum matrimonii per se spectatum non est formaliter contrarium castitati. Et, licet radicaliter seu virtualiter videatur opponi, id solum est quatenus ad copulam ordinatur; hic autem ordo potest animo et voluntate præscindi sine ulla repugnantia vel turpitudine; ergo si ita fiat, non habet intrinsicam malitiam vel oppositionem cum voto castitatis; quia per se non fit de non contrahendo, sed de non agendo aliquid contrarium castitati. Ut ergo dicamus hoc non esse per se malum, satis est quod non habeat intrinsicam malitiam, nec repugnantiam necessariam cum voto, et ita responsum est ad pri-